

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve

Egész évre 6 ft — kr
Fél évre 3 ft — kr
Negyedévre 1 ft 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitólár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

CIRNER ÉS LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések ber-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Október hó 28.

Alsófehér vármegye központi választ-
mánya f. hó 28-ára tüzte ki az alvinezi,
magyarigeni, marosujvári és nagyenyedi
választó kerületekbe az országgyűlési
képviselőválasztást az új ülészsakra. A
jelekből ítélve, választó polgártársaink ál-
talában kiváló érdeklődést tanúsítanak
a választás iránt és ahol ugynevezett
„egyhangú” választásra van kilátás, ez
nálunk éppen nem a választók közö-
nyösségét jelzi, amint sokan elhitetni
szeretnék, hanem az óvatos megfontolás
eredményeképpen a legalkalmasabbnak
talált jelölt személyében történt megál-
lapodás és megnyugvás tényét. Egyál-
talában hazánk mostani viszonyai között
rendkívül fontos és nagy felelősséggel
járó feladat vár választóinkra.

Magyarország kétségtelenül rendkívül
sokat haladott 1867. óta. De azon kö-
rülmény, hogy a lefolyt idő legnagyobb
része az ugynevezett közjogi alap elleni
támadásban s viszont a többséget bíró
közjogi párt részéről kifejtett védelmi
harcban telt el; hogy a politikai kér-
désekkel foglalkozó elmék legnagyobb

részét a rendkívül fontos anyagi kér-
dések és szellemi fejlődésre vonatkozó
nagy feladatok sok ideig kevésbé érde-
kelték s az ezen a téreken mutatkozó
hiányokat az ellenzék újabb támadási
anyagul használta fel, természetesen
figyelembe nem véve a lassan fejlődő
anyagi erőt, a sokszor általa támasz-
tott ellenállás következtében elveszteget-
ett drága időt: mondjuk, ezen idő elég-
telennek bizonyult sok és hazánkat köz-
zetről érdeklő kérdés megoldására. Hi-
szen pd. az adóreform egyike azon
nagy feladatoknak, melyeket rendkívüli
figyelemmel és alaposítással kell meg-
oldani, hogy pontosan tudva legyen
minden honpolgárnak köztelherviselési
képesége s ne hordozzon tulsok ter-
het az egyes földbirtokos, az iparos, a
kereskedő, míg ellenben számosan le-
gyenek olyanok, kik jövedelmeiket egész
egyszerűen kivonják az adózás alól, szé-
pen polgártársaikra hárítván át a ter-
heket. A tapasztalat azt is kimutatta,
hogy egyes osztályok tulságosan meg-
vannak terhelve, kivált ha az állami,
vármegyei és községi közterheket teljes
egészükben figyelembe vesszük. Szóval:

az adóreform mulaszthatlan feladatát,
ugy az állam, mint a lakosság jól fel-
fogott érdekében, de egyszersmind, és
itt van az adóreform nagy fontossága,
ez képezi a többi reformok legnagyobb
részének helyes alapját. A képviselő-
választó kerületek helyes beosztása, a
választói képesítettség, a vármegyei és
községi közigazgatás kérdései csak rész-
ben oldhatók meg, pedig ezen kérdé-
seket szintén ezen ülészsak feladatai
közé sorozzák irányadó államférfiaink
egyaránt. És vajjon a sokat emlegetett
kvóta ügye nem függ-e össze adózási,
helyesebben mondva: köztelherviselési
képeségünkkel? Vajjon ezen képeség
helyzetének a legaprobabb részletekig való
megismerése nélkül helyes-e vállalkozni
a közoktatás nagy kiadásokat igénylő
reformjaira, a népiskolák és közép-
iskolai oktatás, ipar- és kereskedelmi
szakoktatás annyira kívánatos fejleszté-
sére? És ennél fogva — mellőzve egyéb
szükségleteket — éppen ezen köztel-
herviselési képeség emelése végett nem
kell-e mennél gyorsabban gondoskodni
a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem
érdekeinek legmelegebb, legteltesebb is-

TÁRCZA.

Az arany-átok.

(Péchy Tibor levele a délafrikai köztársaságból.)

Pretoria, szept. 20.

Mit csináljon az ember egy országban,
melynek dolgai két hónapon át a világ ösz-
szes hírlapjaiban naponkénti vezércikk- és
táviratanyagot szolgáltatott s aztán egy-
szerre mindenki elhallgatott róla?

Mi, akik itt lakunk s az ország történe-
tét s jelen politikájának irányát ismerjük,
persze jól tudjuk, hogy ez csak ideig-óráig
lesz így és hazájuk függetlenségeért a köz-
zel jövőben még sok véres harcot kell viv-
nia a sokat üldözött buroknak.

Az arany-átok verte meg ezt az országot,
a sárga fém ama roppant tömegének átka,
melynek érczeit az itteni hegyek rejtik. Az
állattenyésztő békés respublika így lett az
angol kalandorok ígértföldre s mióta ezek
előzőnlötték az országot, nincs itt nyugalma
se gazdagnak, se szegénynek, se urnak, se
szolgának — az arany-átok vert meg itt
mindenkit s a dolog vége előbb-utóbb me-
gint csak egy új betörés lesz s Isten cso-
dája lenne, ha a sok fondorkodás közt, mit
a brittek világbirodalma e kis ország ellen
kifejt, a burok megőrizhetnék függetlensé-
güket.

Hogy minő sors vár erre az országra és

lakosaira, egyetlen egy tényből lehet rákö-
vetkeztetni. A Jameson-féle betörés utáni
napokban történt, hogy Krüger elnök a
Fokvárosból levelet kapott. E levél csak
most látott napvilágot, eddig titokban tar-
totta az elnök s mindenki beláthatja, hogy
volt oka rá. „Őn azon töpreng elnök ur,
— így szól a levél — hogy mivel büntesse
meg a betörő angolokat? Ajánlom figyel-
mébe, hogy az ön fővárosa Pretoria oly
aranytartalmu érczek fölé épült, melyek
több milliárd értéket képviselnek. Ne feledje,
hogy erről pontos adatok vannak össze-
gyűjtve, melyeket Londonban igen jól is-
mernek, s ha fokozni akarja honfitársaim
vágyát e milliárdok után, csak járjon el
mentül kíméletlenebbül; csak egyetlen egy
halálos ítéletet írjon alá és aláírta fővárosa
halálos ítéletét: öt év múlva nem fog kö-
kövön maradni Pretoriában!”

Kétségtelen, hogy nincs messze az idő, mi-
kor ezek a rejtett milliárdok, a megtorlás
bosszuvágya nélkül is, ismét Pretoria felé
fogják irányítani az angol kalandorok utjait.
Hogy mikor következik ez be? és mikor
lesz Transvaal ismét a legérdekesebb or-
szága a világnak? pontosan nem tudható
persze, de én már megfeleltem arra magam-
nak, hogy mit csináljon az idegen egy ilyen
országban? és keresztül-kasul járom min-

den vidékét. Beesés könyv lenne az valaha,
mit az itteni tapasztalatokról írhatna egy
olyan ember, kit nem vezet sem ellenszenv,
sem tulságos barátság; az angol igazság-
talanná tevé a rablási vágy, melyet kivé-
tel nélkül éreznek magukban; a német,
mely az angollal versenyez és Vilmos csá-
szár távirata óta Transvaalért és a burok-
ért rajong, nem ismerne határt a tiszta
germán erkölcsök magasztalásában.

S hogy mindjárt a monolog közepébe ugor-
jam be, álljunk meg ennél a tiszta germán
erkölcsnél.

Amint én ezt a buroknál találtam, bizony
az egy cseppet sem volt tiszta. Sőt néha
erkölcs se volt.

Előre kell bocsátanom, hogy a bur majd-
nem kivétel nélkül farmokban lakik, amiket
mi magyarok majornak, vagy tanyának
hivnánk, a városokat, mint Robertont, Johan-
nisburgot, sőt Pretoriát is, melyek környé-
kein az aranybányák vannak, az idegenek
özönlötték el.

Nehogy azonban valaki helytelen fogal-
mat alkosson magának a bur tanyáról, meg-
jegyzem, hogy a magyarországi alföldi áren-
dás tanyája sokszor valóságos paradicsom
egy ily farmhoz képest. Főoka ennek pedig
különösen Transvaal déli és délnyugati ré-
szében a fahiány. A farm rendszeren a kö-
vetkező épületekből áll, ha ugyan épületek-

tápolására s ez által ugy az állam, mint az egyesek anyagi jólétének emelésére?

Am a feladatok ezen jelentékeny tömege oly fontos, hogy komoly gondolkozásra inti a választókat a végből, hogy a sok felelősséggel járó képviselői munkásságra komoly irányu, erős elhatározásu, hazafias szellemű jelöltek válasszanak. Kétszerte fontos e kötelesség a mi vármegyéinkben, hol a magyar elem jelentékeny kisebbségben van, míg a többséget képező román polgártársaink körében még csak kis mértékben nyilatkozik meg a magyar állam iránti hű ragaszkodás, s a magyar nemzeti érület abban az irányban, hogy közös anyánknak tekintsük e hazát s hű fiának, szerető testvérnek bizonyítsa magát a haza minden lakosa. Ezen érület felköltésére és istápolására jelentékeny befolyással lehetnek a képviselők, mert ha beigazolják, hogy egyaránt szívükön viselik a lakosság anyagi és szellemi haladását, lehetetlen, hogy meg ne nyilják a más nyelvű, de jó érzésű lakosság szemé s ne lássa be, hogy a közbéke képezi alapját az ő egyéni boldogulásának is, melyet igaz szeretettel segít elő a magyar nemzet. Vigyázzanak tehát választó polgártársaink és egyetértéssel, szeretettel válasszák meg a nagy munkára jelöltjeiket!

Harcz előtt.

— Választási kaleidoszkop. —

Budapest, 1896. október 22.

Es tovább folyik vigan a kormányfaló korteskedés. Főszköze ma is a gazdasági kiegyezés. Az egyházpolitikáról epillanban hallgatnak. (Csak egy lap okoskodik

nek nevezhetők: van egy kis alacsony lakóház (legtöbnyire hullámos plehből, miután minden más építő anyag itt méregdrága), két lakószobával és egy konyhával; egy pár kupalaku vagy teljesen alakatlan kafferkunyhóból, néha egy felszerből a szekér és esős időben a lovak számára és végül egy karamból. Ez a typos. Gazdagabb burok építenek ma már kissé csinosabb lakóházakat is, de ezek még ritkaság számba mennek.

Ebben a kis házban szorong azután a legtöbnyire nagyon számos család, nem éppen a legépületesebb tisztaságban, de ok ezt már észre sem veszik.

Az életmód egész patriarchális és vallásos. Minden nap reggel munka előtt zoltárt énekelnek. Sőt a zoltáréneklésben a bur annyira megy, hogy kedvtelésből is énekl; már egynehányszor volt alkalmam hallani, amint a katonák a kaszárnyában pihenőjük alatt zoltárt énekeltek. Azonban ez a szenteskedés csak külszin, legalább az elfogulatlan megfigyelőre ezt a benyomást teszi, mert például az olyan bünök, aminőket a vallásos élet már jó eleve kizár, ezekre itt számos példa van. A családapa néha igen bizalmas viszonyt folytat a szolgálóival, anélkül, hogy ezt bárki kifogásolná, az unokatestvérek pedig, kik egy földel alatt laknak, minden tartózkodás nélkül szokták meg-

rola s jut kissé merész következtetésekre. Erre majd visszatérünk.) Már pedig a Bánffy báró szilágysomlyói beszéde ugyancsak alaposan egyházpolitizált. Negative politizált. Kereken és határozottan kijelentette, hogy a kormány az egyházpolitikai békét óhajtja. Azért nem kívánja folytatni a szabadelvű vívmányokat, hanem pihenést akar. Hadd álljon helyre a felekezeti nyugalom. Hadd menjenek át a liberális reformok a nemzet vérebe. Az életbeletetés oly simán ment, hogy elég biztató a talaj. A kormány maga nem zavarja az egyházpolitikai nyugalmat. Nem folytatja Wekerléék „radikalizmusát”. De cserébe megkívánja, hogy a revizionisták se erőszakolják a dolgot. A kormány nem engedheti újból felkavarni a felekezeti szenvedélyeket s azért ellene van teljes erejéből a reviziós törekvéseknek, ellene az egész néppárti propagandának. Ki nyugtot óhajt, harezra kel — a csendháborítók ellen...

Furesz szinben látja a helyzetet egy komoly budapesti hirlap. Szerinte a mostani választási küzdelemben, a pénz mellett, az egyházpolitika játszza a főszerepet. Az egyházpolitika lesz az új országgyűlésen a vezérmotivum. A képviselőház revizionistákra és antirevizionistákra fog szakadni. A lap szerint 40—50 néppárti fog az új Házbá kerülni, és ennek az egyházpolitikai reakciónak a szabadelvűek nem fognak soká ellenállhatni, mert a revizionistáknak minden párton fognak tarsi akadni... Mond valamit ez a lap, de rémitően tuloz — a liberálisok rovására. Annyi tény, hogy a szabadelvűek, az alkotott reformok konzervatorai, szemben fogják találni magukat egy másik konzervatív táborral a visszafele konzerválókkal, a reakcióval. De hogy ez a rákpárt erősebb lehetne a liberálisoknál, hogy a néppárt domináló szerepre vergődhetnék, arról szó sincsen, attól senki sem fél, az egyszerűen ki van zárva. Az új képviselőház a normális parlament egészséges, természetes ös-

petésekben részesíteni a családot. Így a nagybácsi az unokahugába s a nagynéni az unokaöccsébe halálosan beleszeret s nagyobbreszt meghallgatásra is talál, ha pedig nem talál, a férfi rendszeren csellel és furfanggal kényszeríti nőrokonát, hogy udvarlását elfogadja — ez mind napirenden van az erkölcsös buroknál. Különösen a szegényebb családokban, hol a gin-ivás elharapódzott.

A bur különben családjával együtt egész életét a legnagyobb csendben és egyhangúságban a farmján éli el. Szánt, vet egy keveset és sok marhát tenyészt. A városba, a városokon kívül, melyre azonban leginkább csak az apa egyik vagy másik gyermeke kíséretében megy el, a családok évente négyszer szoktak bemenni, urvacsorát venni. Ilyenkor az egész familia apraja-nagyja felpakolódik a nagy ökörszekérre, melybe 10—12, sőt 18 ökröt fognak be és szép csendesen bevándorolnak a városba, ahol ilyen alkalomkor egy új város keletkezik sátrakkból és szeke rekből. A városi időzés egy pár napig tart; fölveszik az urvacsorát, eladják, amit hoztak és ellátják magukat viszont a szükségességekkel. Hazafelé az öreg (Vom) azonban eleinte rendszeren alszik, a „gin” vagy „genever” nevű hollandiai pálinkák mámorát aludván ki, mert ott benn a városban sok régi ismerőssel találkozott és

képét fogja mutatni, annyi igaz. Lesz egy haladó és lesz egy konzervatív oldal. Hogy pedig tul ne tengjen a haladásellenes párt, arról már a közel napokban lesz gondja a választópolgároknak.

Egy napon jelent meg ugyan az előbb tárgyalt czikkel, de ennek szinte czáfolataképpen hangzik egy másik lapvélemény. Egy szabadelvű hirlap kifejti, hogy Magyarország közvéleménye az utolsó évek során gyökeres átalakuláson ment keresztül, amennyiben nemcsak az intelligenzia fordult el a hajdan erős oppoziciótól, hanem a választók nagy tömegei is, a melyek azelőtt hangzatos frázisok hatása alatt állottak. Régibb választások idején a kormány és pártja volt népszerűtlen, most népszerűtlen az ellenzék. Régebben a kormánypárt, most az ellenzék szorul a lélekvásárlásra. A magyar népnek ezt az egészséges kiábrándolását a lap önnét magyarázza, hogy az ellenzék legnagyobb része hűtlen lett a nemzet liberális hagyományaihoz és retrográd szellemnek kezdett hódolni. Az egyházpolitika bebizonyította, hogy Magyarországon nem lehet oppoziciót csinálni visszafelé, hanem csak előre... Szerintünk ez az igazság. És ezt az igazságot fogja approbálni az új parlament.

A gazdasági kiegyezés kérdéseiben Bánffy báró szilágysomlyói beszédeben a természetes junktimot hirdette, azt, melynek Apponyiek taktikai junktimával csupán a neve közös. Apponyi sarokba akarta szoritani a maga junktimával a kormányt, a miniszterelnök a magáéval meg fogja menteni az egész kiegyezést. A kiegyezés kérdéseit egymástól elkülönítve nem lehet, nem szabad tárgyalni. Amit az egyik réven veszünk, azért kárpótlást nyerünk a másikon. Az alku előnyös lehet reánk nézve, anélkül, hogy a szövetséges barátságát kockáztatjuk. A kvóta kérdésében a mi kormányunk nem paktált Ausztriával, nem tett

sok új barátságot kötött és mindenki vel „kénytelen” volt legalább is egyet inni. A mama persze zsörtöl érte egy kicsit, de nem tehet semmit; eddig is így volt ez és tudja, hogy a jövőben szintén így lesz... továbbá ő sem veti meg éppen az édes szeszt és legalább is tudja, hogy „mit tesz az: reszegnek lenni!”

A farmos bur főfoglalkozása és keresete a marha- és juhtenyésztés. Földet csak annyit művel meg, amennyi eleget hoz a konyhára.

Nagy ellenségei itt különben a földművelésnek a nyári óriási esőzések és a sáskák, azért a bur inkább nem is bajlódik vele, hanem marhát tart. De emellett a bur még meglehetősen lusta is, mit az is bizonyít, hogy nagy marhaállománya mellett még tejjgazdasággal sem foglalkozik, bárha ez itt óriási hasznot hajtana, mert — senki se hinné, de szent igaz — hogy a városokban ugyszólván csakis konzervtejet isznak az emberek, a vaját és sajtot szintén Európából szállítják nekik!

Az óriási nagy földbirtokok és marhaállomány rendben tartására sok erő szükséges, ez pedig az országban kevés van, de ha lenne is elég, a bur nem igen bizik az idegenben és inkább családtagjait alkalmazza. Ennek a rendszernek aztán nagy befolyása van a gyermekek nevelésére. A

se neki, se másnak ígéretet, és nem is hajlandó neki oly engedményeket tenni, melyeknek nincs igazságos alapja. Bánffy báró alaptalannak és jogtalanak mondotta az osztrákok kvótakövetelését. Reményli, hogy sikerülni fog oly számítási kulcsban megegyezni, mely kizárja az egyik, vagy a másik szerződő fel megkárosodását. A koronát nem akarja dilemmába hozni a kérdésben. A miniszterelnök ezt veszedelmesnek tartja úgy az alkotmány szempontjából, mint arra való tekintettel, hogy a korona és a nemzet között most szent a harmonia. De mi lenne, ha ő felsége mondaná ki a kérdésben az utolsó szót? . . . A miniszterelnök beszéde a legfontosabb és úgy föl, mint lefele a legloyalisabb valamennyi enunziáció közt, miket a gazdasági kiegyezés dolgában eddigelé hallottunk. Kijelentései tiszták, őszinték, okosak és bizalmat keltők. Denique Bánffy báró mégis csak úgy fogja megcsinálni ezt a kiegyezést, hogy se az ország nem vallja kárát, se a dualizmus nem szenved tőle egy fikarczynit sem.

A néppárt aligha nem kibuktatja Bartók Lajost Kecskemétből, Kossuth Ferenczet Tapolczából. Mindkét helyen birkózásra került a dolog. Kecskeméten záptojások röpködtek Zichy Nándor feje körül, Tapolczán megabczugolták a fiút, ki atyja rengeteg tőkéjét könnyelműen elpazarolja. Bartók Lajosra csak idézhetjük a furesa mondást: Tu l'as voulu, Gorges Daudin. Addig czimborált — Ugronnal együtt — a néppárttal, míg az mostan kifog rajtuk. A nagy atya kis fiának pedig jobb lett volna elmenni a maga kerületébe, ismerkedni, barátkozni a választóival. A helyett ő utazgatott atyái dicsőségben s tömjénezte magát a nagy öreg posthum jóvoltából. Így aztan rajta is kifogott a néppárt. . . . A liberálisok azonban ez az alkotmányos szörnyszülött nem fog valamire való kárt tehetni.

fiúk tudniillik nem tanulnak ugyszólván semmit, a leánygyermek ellenben sokszor hivatáskörükön felül érő neveltetést kapnak. Krüger elnök is csak meglelt férfi korában tanult meg írni-olvasni.

A fiút az apja már 12—13 éves korában marhaőrésre és felvigyázásra használja, tehát kénytelen kivenni az iskolából. (ha ugyan járt iskolába), még mielőtt valamit tanult volna. Így történik meg ma is, hogy oly fiatal burok, akiknek az apjuk vagyona szüzekben számlálják, olvasni és írni nem tudnak, vagy csak keveset, míg a leánygyermek 15—17 éves korukig lehet mondani sokszor európai neveltetésben részesülnek. Meghaladván ezt a kort, ő nekik is részt kell venni a gazdaságban, így aztán, minekutána senki sincs körülöttük, akivel műveltségükhöz képest társalognának, pár év alatt alig marad rajtuk is valami a finom esiszólásból, úgy, hogy csakhamar a legtakarosabb falusi — akarom mondani farni — libáskává nővik ki magukat. Az egyetlen, amit megtartanak, de amihez a leányt nem igen kell nevelni, az az öltözködés divatszertése. Menjen az ember vásárnap, vagy akár mely más ünnepnapon a legtávolabb eső farmra is, a felnőtt leányokat mindig a legutolsó divat szernit öltözve találja. Ha a ruhaderék nem is áll éppen kifogástalanul, annak nem ok, hanem az itteni szabók az okai.

Mit szólnak a vezérek?

Budapest, október 23.

Az elmúlt vasárnapon egész sereg vezérlő politikus nyilatkozott a politika domináló kérdéseiről, a múlt eredményeiről, a jelen vitás kérdéseiről és a jövő sürgős feladatairól. Valamennyi között természetesen legnagyobb az érdekességük és a fontosságuk a kormányei-ük és a miniszterek nyilatkozatainak, melyekhez a „P. Corr.“ a következő megjegyzéseket fűzi.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Erdély Sándorigazságügyminiszter, valamint a kormánypárt és az ellenzéki pártok oszlopos tagjai az országunk különböző irányokban világították meg a politikai szituáció és azokat a kérdéseket, a melyek körül ez a szituáció formálódik.

Jelentőségre és érdekességre természetesen első helyen áll a szilágyosmlyóibeszámoló. Báró Bánffy Dezső miniszterelnök ebben világos, áttekinthető képét adta a kormány eddigi működésének, s meggyőző erővel szállott sikra a támadások és gyanúsítások özöne ellen. A miniszterelnök beszédének alaphangját a jogos önértzet, a jól teljesített kötelesség fölemelő tudata s a férfias, becsületes nyíltság, őszinteség és bátorság adja meg.

Jogos önértzettel hivatkozott az elmúlt országgyűlés alkotásaira, a melyek mennyiségre és minőségre egyaránt fölébe helyezik ezt a sokat kisebbitett országgyűlési időszakot az eddigi országgyűlések bármelyikének. Jogos önértzettel vallotta magát és kabinetjét a Wekerle-kabinet legitim örökösének, amely kabinetnek a nyomdokain halad a mostani. A férfias, becsületes nyíltság és őszinteség jellemzi a miniszterelnök beszédének azt a részét, a mely a kiegyezés kérdéseivel foglalkozik. És határozott, félreérthetetlen beszéd. Határozott, félreérthetetlen visszautasítása az osztrák követeléseknek, a melyekről báró Bánffy a tőle

megszokott nyers őszinteséggel megmondta, hogy jogtalanok, indokolatlanok és nem teljesíthetők. Határozottan, félre nem érthetően elfogadja a magyar kvótabizottságnak azt az irányzatát, a mely Magyarország anyagi károsodásának elhárítására törekszik. De viszont ugyanazzal a határozottsággal és félreértést nem tűró világossággal kijelenti, hogy Magyarországnak az ő jog szerint való tartozását meg kell fizetnie és meg is akarja fizetni.

Ugyanez a szellem hatja át Lukács László pénzügyminiszter egri programbeszédét és Erdély Sándor igazságügyminiszter jászberényi szónoklatát is.

Ami különösen az utóbbit illeti, ebben igazán rokonszenvesen és tiszteletreméltóan domborodik ki a magyar állam érdemes peesétőrének tiszta, becsületes, patricziusi egyénisége. Egyszerű, de a maguk becsületeségében imponáló szavakkal utasította vissza Erdély Sándor azt a kiméltelen hajszát, a melyet ellene jászberényi jelöltsége miatt indított a sajtó egy része. A politikai küzdelmekben nálunk, fájdalom, ritka loyaltással emlékezett meg ellenfelének tagadhatlanul kiváló egyéniségéről, élesen külön választva az elvek tanát a személyi ellenségeskedéstől.

Tiszta mandátumot kérek és csak ilyet fogadok el! így szólt az igazságügyminiszter. Ennél méltóbb felelet nincs azokra a támadásokra, a melyeknek már hetek óta méltatlanul czéltáblája ez az érdemben megőszült államférfiu.

Érdekesek voltak még a vasárnapi beszédek közül: a Hieronymi Károlyé, aki határozottan kijelentette, hogy a kvóta-kérdés eldöntését kész a király elé vinni; továbbá a Tolnay Lajosé, aki fenntartás nélkül hozzájárult a kvótabizottság állásponthoz, azután egyéniségük kiválóságánál fogva a Wlassics Gyuláé, Széll Kálmáné, gróf Csáky Albiné, Wekerle Sándoré, Vörös Lászlóé, Láng Lajosé, a melyekről ezuttal terünk nem engedni, hogy behatóan nyilatkozzunk.

Miután a gazdálkodásban mentől nagyobb az, annál több munkaerő szükséges, és mint ilyen számít az asszony is, a burok nagyon korán házasodnak. Udvarlásról a házasság előtt, vagy ilyen fajta időtöltésről szó nem igen lehet náluk. Itt még sokkal inkább, mint a fin de siècle Európában, ki van fejlődve az érdekházasság. Szegény bur legény hiába kopogtat háztitkészi szándékkal a gazdag farmer ajtaján. Szíves látást kap, de asszonyt nem. Éppen olyan ritkaság az is, hogy gazdag legény szegény leányt vegyen el. Ez annál különösebb, mert itt a leány alig hoz valamit a házhoz, legyen bár az apja még oly gazdag is. Földbirtokot például éppen semmit sem kap, kivéve, ha nincsen fiu a háznál. A hozomány a kelenyén kívül nagyon kevés pénzből és az apa gazdagságának megfelelő marha- és juhállományokból áll, melyen az öregek egymás között egyeznek meg.

Mikor a fiatal bur eléri azt a kort, — ritkán várnak a huszadik éven túl — amelyben az apja szükségesnek tartja, hogy asszonyt hozzon a házhoz, megnevezi neki a farmokat, ahol körül kell néznie. Erre a völegény-jelölt engedelmesen fölöltözik ünneplő ruhájába, — ha nincs, hát legalább egy vadonat új nyakkendőt köt, lovára ráteszi a legújabb nyeregkészletet és utnak indul. Mihelyest a legközelebbi farmhoz ér, ünnepélyes föllépésén és öltözetén

az odavalók rögtön észreveszik, mi járóban van? Nagyon szívesen látják és megitatnak vele annyi kávét, — ez a kedvelt ital — hogy akár meg is fürödhetne benne. Miután az otthoniak felől való kérdezősködések véget érnek, rátérnek a gazdaságra és egy kis bur politikára és ezt csépelik vacsora utánig, amikor az öregek és a többi családtagok lefeküsznek, együtt hagyva a két fiatalat a „jó szobában“, hogy kibeszélhesek magukat, mert napközben erre nem igen volt alkalmuk és mert ekkor dől el, hogy szívesen fogadják-e vőnek a látogatót, vagy sem. Ezt a legény, mihelyt együtt marad a leánnyal, rögtön tudhatja, csak egy pillantást vessen a gyertyára, melyet a leány a többi családtagok visszavonulásakor meggyújtott. Csak gyertyavilág mellett beszélgethetnek tudniillik, és csak addig, amíg a gyertya tart. Ha tehát a legény látja, hogy egy egész szál gyertya áll az asztalon, akkor minden rendben van, más nap megkérheti a leányt, a nélkül, hogy kosártól kellene tartania. Ha azonban csak egy kis darab gyertya mellett kénytelen a leánnyal társalogni, akkor minden hiába, és ily esetben a reggeli pitymaltat már utban leli egy másik farm felé, ahol talán több szerencséje lesz. Sokszor előfordul aztán, hogy egy-egy malőrös bur legény, míg házastársra talál, Transvaal északi részéről egészen Oranjeba lejut.

A maga nemében érdekes volt a gróf Zichy Nándor kecskeméti programbeszède. A néppárt „főhercegi” vezére a megfelelő záptojás-kiséret mellett kijelentette, hogy a kvótát fölemelni kész, minden feltétel nélkül. És ez természetes, Zichy Nándor és a néppárt mindenre kész; habozás nélkül kész kiszolgáltatni a haza életbevágó anyagi, szellemi és erkölcsi javait is egyért: a revízióért. Ezért cserébe mindent kész elfogadni, mindent kész odaadni. Milyen szerencse, hogy egyelőre nem rajta áll s még remélhetőleg sokáig nem fog rajta állani, hogy mi történjék Magyarországon.

Választási mozgalmainkhoz.

A magyarigeni választókerület képviselőjelöltje, dr. Werner Gyula, Zalathnán a hó 21-én szerdán tartotta meg programbeszédét. Az ünnepély lefolyását tudósítók a következőkben közli:

Ritka szép egyetértés és nem mindenütt tapasztalható őszinte, meleg fogadtatás mellett tartotta ma dr. Werner Gyula, a magyarigeni választókerület szabadelvű párti képviselőjelöltje, programbeszédét Zalathna és a szomszédos községek összes magyar és román választói előtt.

Már a reggeli órákban látható volt községünk utcáin az ünnepi ruhákba öltözött választókon, hogy igen kedves vendégük érkezik, ki lebilincselő, rokonszenves megjelenésével és nyájas modorával már korábban megszerezte e község bizalmát és szeretetét.

Délután fél 3 órakor csoportonként sereglett a kíváncsi közönség — melynek sorában nőket is láttunk — Kolozsvári Nándor nagy vendéglői helyiségébe, gyönyörködni a jeles tollú író fényes tehetségében, kinek cikkeit e lap hasábjain sok élvezettel olvastuk. Az egész választó közönség egybegyűlte után Lovag Oelberg Gusztáv m. kir. bányakapitány, mint a szabadelvű párt zalathnai elnöke, üdvözlőlvén a megjelenteket, a közönség óhajára egy, a hely-

Bármily hosszú szál gyertya ég is azonban a jó szobában, a két fiatal nem igen sokat cseveg egymással. Az egyik sarokban ül a leány szemérmesen lesütött szemmel, a másikban az urfi, fogai között az „ormelegítővel” szintén gyakran nem éppen a legcsinosabb cipőt szemlélve. Beszédük themája azonban, ha szólnak egymáshoz, oly poétikus, hogy annak bemutatására prózai tollamat nem érzem méltónak, mert őszintén bevallom, hogy az apró és szarvasmarhák, juhok és más mekegő, brekegő, rőfögő állatok ügyeiben teljesen járatlan vagyok.

Ily társalgás után a legény másnap megkéri a lányt, akit azzal a kikötéssel ígérnek neki oda, hogy előbb az öregeknek a hozomány felől meg kell egyezniük.

Ebből áll a bur lánykérés; mindenesetre különös, de nem éppen rossz gondolat a gyertyának ez a jelképes szerepeltetése. Némileg hasonlít ahhoz az alföldi szokáshoz, hogy a kérőbe járó legény a lányos háznát, ahová valami idősebb atyafiával állít be, azt kéri legelőbb is: van-e eladó buzájuk? Mire leültetik őket és az eladó leánnyal küldik be a buzát, — ha a kérőt szívesen látják. De ha a cseléd vagy valami vén asszony kótyenyébe kerül be az eladó buza, ez azt jelenti, hogy a lányt nem adják.

(E—s.)

beli főbb tisztviselők, a róm. kath. és görög kath. főesperesek, községi elöljáróság, kereskedő- és iparos-osztály, továbbá két román nagybirtokosból álló 12 tagú küldöttséget — élén Koss fő-bányatanácsossal — kér fel a képviselőjelölt meghívására programbeszédének megtartása céljából.

Pár percz múlva a küldöttség és néhány kiválóbb magyarigeni választó kíséretében — kik szeretett jelöltünket ide kalauzolták — zúgó és szünni nem akaró eljenzés között megjelenik kedves képviselő-jelöltünk s feszült figyelem között megkezdí programbeszédét, mely a gyönyörű szónoki tehetség, egyszerű, de szívhez szóló, a keresetlen kifejezések és gondolatok szépségénél fogva lelkesítő hatást idézett elő annyira, hogy beszédét igen sokszor zajos „Eljen” és „Helyes”-lés szakította félbe.

Beszédének bevezető részében a jelenlegi kormány által minden téren elért nagy eredményekről s azon általános tiszteletéről, elismerésről és csodálatról szól, melyet a magyar nemzet e történelmi nevezetességű millenniumi évben Európa összes népei előtt magának szerzett s melynek tagadhatatlan főtenyezője, úgy az ő, mint minden okosan gondolkozó hazafi nézete szerint, a kormány jelenlegi bölcs és okos feje, legfőként pedig a hálás szeretettel, mondhatni imádatlalt körülvett koronás fő és a magyar nemzet között fennálló kölcsönös bizalom és szeretet.

Minden téren a béke-politika lelkes közkatonájának vallja magát, mint a mely politika egyedül hivatott arra, hogy hazánk gazdasági, kulturális és vallási érdekeinek legtöbb szolgálatot tegyen s e téren legszebb eredményeket érjen el.

Kiemeli a község azon szerencsés helyzetét, hogy Lukács László és Lukács Béla ő nagyméltóságaiak személyében 2 oly magas állású férfit mondhat büszkén magáénak, kik a bösege szarujával öntötték eddig is áldásos támogatásukat e kis községre s szülőhelyük iránti meleg ragaszkodásuk és szeretetüknek tanujelét jövőre is remélhetőleg tanusítani fogják s éppen e szempontból szerénytelenségnek tartaná maga részéről ígerekkel lépni fel, hiszen e nagy befolyású férfiak amugy is szívükben hordják e község érdekét s támogatásuknak a törvény korlátain belül minden egyes alkalommal, midőn a szükség megkívánja, érvényt szereznek.

Igéri azonban, hogy kötelességének tudatában legnagyobb készséggel fog szószólója és közvetítője lenni e község közhasznú óhajainak, ha erre felszólítást kap.

A kiegyezés és kvóta kérdésében utal a miniszterelnöknek legutóbb Szilágy-Somlyón és Lukács pénzügyminiszternek Egerben tartott programbeszédére; hangsúlyozva a maga részéről is, hogy e kérdésben az ellenzék által világgá bocsátott híresztelés nem egyéb rosszakaratu ráfogásnál, mit eléggé igazolnak az osztrák lapok, melyek már is jajgatnak, hogy a kiegyezési kérdések eddigi tárgyalásainál is kelleténél több előnyben részesült Magyarország. Nézete szerint meg fogja találni a kormány kölcsönös jóakarattal és egyetértéssel a teherviselés igazságos és méltányos kulcsát.

Beszédét — mely elejétől végig rendkívül gyújtó hatással volt a hallgatóságra — a király, haza és ennek keretében a választó polgárok eltetésével végzi.

A nagy hatást elért szép beszédet Montani Gyula gör. kath. főesperes

tolmácsolta hatalmas szónoki tehetségével a jelenlevő számos román választók előtt.

Azután Spaller József ipariskolai tanár köszönetet mond a választó közönség nevében a képviselő-jelöltnek, hogy a jelöltséget elfogadta s választói előtt kifejezte politikai nézeteit, melyekkel minden egyes részében egyetért a közönség, amely bizalmával örömmel ajándékozta meg.

Ékes szavakkal tolmácsolta a választók szeretetét és bizalmát, biztosítva őt, hogy elveinek diadalra juttatása mellett saját meggyőződéséből törhetlen kitartással és taníthatatlan hűséggel fog e kis község választó közönsége küzdeni.

Kívánja, hogy jelöltünk zászlója szeplőtelenül és győzelemmel kerüljön haza a választási küzdelmekből.

Este 8 órakor Moskovits vendéglős nagy éttermében 100 teretű banket fejezte be e kedves emlékü napot.

Részt vett e banketten a község összes értelmisége rang-, vallás- és nemzetiségi különbség nélkül, s oly fesztelen, vidám hangulat és egyetértés uralkodott az összejövetelnél, minőt e kis község vajmi ritkán élvez.

A felköszöntők sorát kedves házigazdánk, a képviselő-jelölt nyitotta meg, éltetve a legelső magyar embert: szeretett királyunkat. E felköszöntőt az egész társaság állva hallgatta végig.

Később felköszöntötte a választó polgárokat, majd pedig azon magyarigeni vendégeket, kik útjában ide elkisérték.

Poharköszöntőt mondottak még: Spaller tanár a képviselő-jelöltre; Bartók magyarigeni ev. ref. lelkész a magyarigeni és zalathnai pártelnökre, dr. Dobozy Vilmos és lovag Oelberg bányakapitányra, majd Csuka Domokos köztisztjelet és szeretetnek örvendő derék főszolgabíróra; Montani gör. kath. főesperes — ki a jelöltünk iránt tanusított őszinte szeretet és bizalomnak mindenütt leghűbb tolmácsolója és a szép egyetértésnek ekesen szóló hirdetője volt — a képviselő-jelöltre, majd dr. Dobozyra, mint a szenvedő emberiség jóltevőjére, Csiky János róm. kath. főesperes szónoki beszédében a község vegyes ajku lakosai között uralkodó szép egyetértésre, majd a jelenlevő Biró, gyulafehérvári pénzügyőri biztosra; Magyar Ferencz állami iskolai tanító a község egyházi főb férfaira.

Még számos sikerült poharköszöntő volt vigdalogatás és poharazás között, s lankadatlan jó kedélyben oly kellemesen mentünk át a mai nap kezdetére, hogy ha júliusban lettünk volna, bizonyára a pirkadó hajnal világitása kísért volna haza utainkon.

A nagyenyedi

választókerülethez tartozó Tövisen kertületünk képviselőjelöltje Török Bertalan f. hó 24-én, szombaton délután 3 órakor tartotta meg programbeszédét. A jelöltet Tövisre barátainak, ismerőseinek és választóinak egy egész nagy csoportja kísérte el; így a jelölttel mentek: Kovács Gyula, Müller Mihály, Dr. Magyar Károly, Gáspár János, Werner Gyula az igeni kerület képviselő-jelöltje, Winkler János, dr. Ebergényi Sándor, dr. Varró László, Lázár István, dr. Farnos Árpád, Papp János, Vajda Péter, Incze Samu, Málnási Károly, Sebestyén Sándor, Dancs Mózes, Kun József és többen. Tövis község ez alkalomra fényes diszt öltött; az enyedi utca házain ott lengtet a jelölt nevét viselő nemzeti színtű zászló, a nagy vendéglő bejá-

ratánál pedig fényes diadalkapu alatt Tövis község választóközönsége s a tüzoltó-egylet lengő lobogókkal várta a jelöltet; megérkeztek pedig Schlafkovics Jácint, Tövis község tekintélyes polgára üdvözölte. Innen a jelöltet a vendéglő nagytermébe kísérték, hol Török Bertalan elmondotta gyakori helyesléssel és éljenzéssel megszakított alapos és politikai életünk minden terére kiterjedő programbeszédét.

A programbeszéd után a választó polgárok a Nagy-Enyedről jött választókkal együtt barátságos oszonnához ültek, melyet a szép és aktuális pohárköszöntők élénkítették, fűszereztek. Zúgó taps és éljenzés követte a képviselőjelöltnek Tövis polgárságára mondott köszöntőjét, élénk figyelemmel hallgatták meg Werner Gyulát, dr. Ebergényi Sándor-nak a polgárságra mondott beszédét, melyet még sok szép felköszöntő követett, úgy, hogy a társaság csak is a késő estéli órákban oszlott szét.

Török Bertalan vasárnap Balázsfalván tartja meg programbeszédét; a jelölt ünnepléses fogadtatására már is nagyban készülnek.

Vizaknán

vasárnap tartja meg Zeyk Gábor, a város kiváló jelöltje, programbeszédét. Vizaknára vasárnap reggel megy a gyorsvonattal gr. Teleky Domokos, gr. Bethlen Sándor, br. Zeyk József, br. Bánffy Kazimir, Szalánczy Lőrincz, Zeyk Kálmán, dr. Ebergényi Sándor, dr. Farnos Árpád, Horváth Miklós és többek kíséretében; értesüléseink szerint fogadtatása fényes lesz, mert e nemes város egész választó közönsége a jelölt zászlaja köré csoportosult.

Maros-Ujvárt

az egyedüli jelölt br. Kemény Endre; Kovács Albert, a nemzeti párt volt jelöltje, ki mult vasárnap Ujvárt programbeszédét is mondott, a jelöltségtől visszalépett, mert időközben egy teljesen biztos nemzeti párti kerület lett részére felajánlva; így báró Kemény Endre egyhangulag lesz képviselővé kikiáltva.

Gyulafehérvárt

a szabadalvópárt vasárnap délután értekezletet tart, melyen részt veendő az országos szabadalvópárt egyedüli jelöltje dr. Mohay Sándor és Werner Gyula, a magyarigemi kerület képviselőjelöltje is.

Színház.

(K.) Ujból elfoglalták a régi városház nagytermét és most, hosszú idők után, igazán kitünő művészi erők, egy igen jó színtársulat. Közönségünk bizonyára emlékszik még azokra a kitünő, összevágó, élvezetes előadásokra, melyeket pár éve ugyanezen társulat, a Bokody Antalé, rendezett.

Akkor is, most is, úgy hisszük, ereje a tehetségek túlnagy része a drámák, vígjátékok előadásában tünt ki és nem az operettek, népszínművekében. Legalább abból, hogy a bemutató előadások nem az énekes darabok közül valók, erre következtetünk. Akkor is, most is a társulat két legkiválóbb tagja Bokody Antal és neje Bokody M. Róza voltak, kiket, legkivált Bokodyné, ambíciózus, magas művészi alakításokban üdvözölhetett mindjárt a két első előadás közönségünk. Ami az akkori és mostani társulat között a mostani javára különbséget állapít meg, azon igen örvedetes jelenség, hogy most több lelkiismeretes, képzett és tehetséges tagja van, mint akkor, úgy,

hogy ismételnünk kell: olyan magasabb színvonalon álló összevágó jó két előadást közönségünk ritkán látott Enyeden, mint a minő volt az „Otthon” és „Az aranyhalak”.

Az „Otthon” 4 felvonásos társadalmi színmű Sudermanntól. Közlebb adták a nemzeti színházban Pesten és azóta ott is, a vidéken is igen nagy hatással mutatják be.

Meséje eltér a szokásos drámai történetektől és két különböző életfelfogás, két ellentétes életmód összeütközését és szomorú végű küzdelmét teszi a darab tegegyévé.

Schwarze nyugalmazott ezredes leánya, Magda (Bokodyné), szilaj természete és nagyobb tehetsége által ösztönözve elhagyja a szülői házat, a rendes polgári becsületesség otthonát és a színésznői pályára adja magát, hol nehéz viszonyok, sok sanyaruság után saját erejéből hirneves énekesnővé küzd fel magát. Ez a pálya a magától lelkiismeretével, könnyű becsületbeli felfogásával a híres énekesnőt egyuttal a rendes polgári felfogás szerint könnyelmű nővé teszi.

Midőn egy szülővárosában rendezett nagy zeneünnepélyre hazatér, hosszas rábeszélés után elhatározza, hogy a régi otthonban, apjának házában marad. Az apa tudni akarja, hogy leánya az önálló életben megtartotta-e lelke és teste tisztaságát, minek midőn ellenkezőjét megtudja, kényszeríteni akarja leányát Keller kormánytanácsoshoz, kitől gyermeke született. Már rendben is volna az apa terve, ha Keller beleegyeznek, hogy gyermekük a házuknál legyen, mit azonban semmiként nem akar megengedni. A darab ezen stádiumában Schwartze halálával végződik, kit bánata és szegyenében a szélhűdés öl meg.

Az egész előadás a két főszerep, Schwarze és leánya Magda alakításától függ, és sietünk konstatálni, hogy úgy Bokody, mint neje, a szokásos vidéki színész-alakításokon felül emelkedő művészi alakítást nyújtottak. Különösen Bokodyné előadása oly kitünő volt, játéka oly következetes, a részletekben is átgondolt erős művészi játék volt, hogy abban a kopott Thalia-csarnokban meglepett. Megérdemli méltán, hogy a nagyon gyér közönség tapsai után mi is teljes elismeréssel és dicsérettel adózzunk e helyen kiváló képességeinek.

A többi nagyobb szerepek mind igen jó kezekben voltak. Augusztát Karolyiné Emília, Máriát Pénzesné, egy igen kedves naiva, Vendlowszky hadnagyot Baróthy Antal, egy nagyon szép organummal bíró fiatal színész, dr. Kellert a közönségünk előtt jól ismert Krasznay, Hetterding lelkeszt pedig Kovács Sándor személyesítette nyugodt, természetes és nagyon rokonszenves alakításban.

Dicsérettel kell kiemeljük a rendezés ügyességét és azt különösen, hogy nagy gond volt fordítva a megfelelő külső megjelenésre, úgy, hogy az illuziót e tekintetben semmi sem rontotta.

Csütörtökön az „Aranyhalak” című vígjáték került színpadra. Hasonló jót mondhatunk ennek előadásáról is. Pompás, összevágó, jó előadás volt.

A fenn megdicsérték játszották ebben is a főbb szerepeket, kikhez Szebeni járult Benzberg szerepében. Rég nem látott otthonossággal és Nádayra emlékeztető ügyességel mozog a színpadon és nagyon elegáns alakot mutatott.

Közönség — fájdalom — nagyon kevés

volt. Ne vegyék rosszul derék színészeink, mert a millennárius kiállítás évében vagyunk. Mindenesetre javulni fog azonban a helyzet, minek bekövetkezését erősen óhajtjuk és reméljük.

Vegyes hírek.

— **Kérjük t. olvasóinkat és levelezőinket, hogy az országos képviselőválasztások minden mozzanata felől lapunkat értesíteni sziveskedjenek.**

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur dr. Szabó Mihály kolozsmegyei segéd-tanfelügyelőt az alsófehérmegyei tankerületbe helyezte át s ezen tankerület ügyeinek ideiglenes vezetésével megbízta.

— **Papválasztás.** Sükösd Mihályt, a Bethlen-főtanoda seniorját és a nagyenyedi ev. ref. egyház jeles segédlelkészét, Maros-Jára község református közönsége nagy lelkesedéssel egyhangulag papjává választotta. Új állomás-helyén sok szerencsét kívánunk.

— **Szintársulatunk** derék igazgatója Bokody Antal hétfőn e hó 26-án, hazánk ezredéves fennállásának ünnepére, a szegény nép számára teljesen díjmentesen díszelőadást rendez, nagy allegorikus képletekkel és a „Falurózsza” előadásával. A résztvevő szándékozók felhívattak, hogy vasárnap déli 12 óráig Bójthe Zsigmond városi levéltárnoknál jelentkezzenek, ki a jegyeket szétosztja. A derék színingazgatónak ezen valóban szép és nemes intencióju tettét — azt hisszük — Nagy-Enyed város intelligens közönsége méltóbban meg nem jutalmazhatja, mint, ha pártolásával a társulat itt időzését és az igazgató fáradozásait megjutalmazza. Bokodyt és jeles társulatát, mely összjáték, jó előadások tekintetében minden itt járt társulatot jóval felülmúl, mi a magunk részéről is a legmelegebben ajánljuk olvasóközönségünknek figyelmébe.

— **Kérés a háztulajdonos és bérlő urakhoz.** A napokban beállott őszi esőzések alkalmával arról győződöttünk meg, hogy a város és a nagyközönség áldozatkészségével készített járdák, daczára a nagy szakismerettel teljesített lejtmeretezésnek, sárosak voltak és a víz nem folyt le kellőképpen a járdáról, ennek oka pedig csak a járdának nem tisztán tartása. E helyen fordulunk Nagy-Enyed város lakóihoz, kérjük őket, ne sajnálják azon kis fáradságot és költséget, a melylyel a járdát tisztán tarthatják, mivel ezzel maguknak és a város szépségének tartoznak. (Beküldetett.)

— **Élve eltemetve.** Nagy-Enyed város külterületén a Bethlen-főtanoda tulajdonát képező tégl- és cserépgyárban e hó 23-án nagy szerencsétlenség történt. Egy nemrég épített földalatti putikban lakott Kardos Tenázia gyári munkás családjával. Ennek a földbőli összetakolt alkotmányának fedelét egy néhány gyengébb fagerenda képezte, cserép helyett pedig földdel volt befödve, melynek sulya alatt a gyenge gerendák megtörttek s éppen e perczen benn ülő Kardos Tenáziát, Tomát és Zsuzsát maguk alá temették. Az összeomlás nagy zajára a közelben dolgozó munkások gyorsan a beomlott házikóhoz futottak, azonban, daczára a gyors segítségnek, csak az apát tudták élve megmenteni, míg a két gyermek a reájok szakadt föld sulyától és levegő hiánya miatt megfulladt. A városi rendőrség a vett jelentés után gyorsan a helyszínére ment. Jegyzőkönyvet vett föl az esetről és jelentést tett a helyi kir. járásbírósnak az esetről.

— **Napoleon, a nulla.** Egy most megjelent tanulmányában Proudhon a következő jellemzést adja Napoleonról: Termete kicsiny. Arcza vad, szobrászi, szeme fekete, villogó haja fekete, hangja bariton. Jellemé zsarnoki, goromba; gyűlöli övéit, nejét, gyermekeit. Erkölcsiség = nulla. Szemérméletlen, szeretetet, tekintélyt nem ismer. Charlatan, közönséges komédiás. Lelke vad, erőszakos, a sikerben elbizakodott. Semmi lángész. Igazi nagyságának semmi nyoma. — Szegény Napoleon, ezt hallva, megfordulna a sírjában, ha ugyan már a forgólódást ott lenni meg nem unta, hiszen anyai rosszat mondtak már róla!

— **Legújabb szenzáció.** Londonban egy szappant találtak fel, mely nemcsak mos, hanem tetszésszerinti színben meg is festi a legfinomabb szövetet, bársonyt, csipket stb. Sajátságos, hogy sem a kezét, sem az edényt nem fogja, míg a festett tárgy színtartó és nem fakul meg. Az angol gyár ezen találmány elárusítását, mely **Maypole Soap** néven jön forgalomba, már Magyarországon is megkezdte.

— **Uj gyár.** Viaszkból való kirakatmodellek gyártását is felölelte a budapesti **Plasticon** részvénytársaság. Az új vállalat már a külföldről is kapott sok megrendelést.

— **Kiszakadás ellen biztos** kettős-térdű gyermek-harisnyák, egyéb kitűnő gyapjú- és pamut-árúk a legjutányosabban **Heyek** Adolfnál, Budapest, Szervita-tér 8. kaphatók.

— T. olvasóinknak melegen ajánljuk **Neumann M.** hirneves és szolid czéget (Budapest, Muzeum-körut 1.), hol kész férfi- és fiúruhák legnagyobb választékban kaphatók.

Meteorologiai jelentés okt. 21-től okt. 24-ig.

Nap	Ora	Légnyomás 700	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
21	7	60.2	+10.2	W ₁	2	—	
	2	58.4	+19.6	NW ₂	2●	8.4	+19.8 +7.5
	9	58.0	+14.8	S ₂	5	—	
22	7	63.8	+8.0	—	10●	1.2	
	2	62.6	+16.8	S ₁	1	—	+17.0 +7.0
	9	66.5	+11.4	—	2	—	
23	7	66.8	+7.5	NW ₁	3	—	
	2	64.5	+15.5	—	2	—	+16.3 +8.0
	9	63.2	+10.5	—	10	—	
24	7	61.6	+8.6	—	3	—	
	2						
	9						

Kilátás: Boros és esőre hajló idő.

* A légnyomás tenger szintére van átszámítva. — Hő C°. fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, △ = dara

Piaczi árak.

Nagy Piac, 1896. október 22.			
Buza legjobb	1	véka	1.—
" közepszerű	"	"	— 90
Ketszeres legjobb	"	"	— 80
" közepszerű	"	"	— 75
Rozs legjobb	"	"	— 70
" közepszerű	"	"	— 65
Zab legjobb	"	"	— 50
" közepszerű	"	"	— 45

Kukorica (tengeri)	1	véka	— 75
Burgonya	"	"	— 85
Széna legjobb	"	egy szekér	6.—
Szalma legjobb	"	"	2.20
Bikkfa 1 köbm. keresztirakás nélkül, 1 m. hosszu	"	"	3.50
Cserfa 1 " " " " " " " "	"	"	3.—
Tölgyfa 1 " " " " " " " "	"	"	3.—

C s a r n o k.

Az „Athenaeum” Olvasótára.

Eredeti s fordított regények és novellák. — Regóta készülök írni az „Athenaeum Olvasótára”-ról, a válogatott jó magyar és külföldi regényeknek e gazdag gyűjteményéről, ám a sok készülődésben telt, mult az idő, kötet után kötet jelent meg, sűrű egymásutánban s ma már, ha tisztelnem teljesen eleget akarnék tenni, körülbelül száz regény- és novella-kötetről kellene beszámolnom. Nekünk íróembereknek, a fővárosi élet izgalmi között, nincsen sem kedvünk, sem érkezőnk regényolvasásra, látjuk napnap után a megjelenő regények címét, s irigykedéssel gondolunk ama boldog ember-társainkra, kik az év minden szakában élvezhetik az olvasás isteni gyönyörűségeit. Magam is azok közé tartozom, kik a fővárosban alig olvasnak regényt, hanem szép csöndesen összegyűjtik a nevesebb vagy névtelen írók munkáit, melyekre figyelmünket felhívják, aztán várjuk a nyári pihenőt, mikor meghúzódva az árnyékos lugosban, zavartalanul engedhetjük át magunkat az olvasás isteni gyönyörűségeinek.

Az Athenaeum Olvasótára-nak, — néhány kötet kivételével — jóformán csak izléses kötetek tábláit ismertem eddig; a falu csöndes, nyugodalmas élete kellett hozzá, hogy egyenként megismerkedjem nevezetesebb kötetekkel. A nehéz, kenyérkereső munka, a nehézkes stílusú tudományos munkák után mily jól esik a leleknek a könnyű s mégis szívet-lelket nemesítő szórakoztató olvasmány! Oly rég nem olvastam regényeket! Oly kevés regényt olvastam a boldog diákkor óta, hogy most egyszerre visszaképzelttem magamat a diák-vakációk gondatlan napjaiba, mikor válogatás nélkül olvashattunk össze minden regényt, a mit kezünk-höz kaphattunk.

Mily nagyot változott azóta a világ! A szépirodalom az utolsó husz esztendőnek a leforgásán óriási haladást tett. A régi írók ritkuló seregéhez a fiatal írók egy roppant nagy gárdája szegődött; alig múlik el nap új könyv nélkül, a regény- és novella köteteknek szere száma sincs, van miben válogatnunk, csak értsünk a válogatáshoz.

Am éppen ez, amihez legkevesebben értenek. S mert ez így van, az Athenaeum Olvasótára-nak előttem nem az a legnagyobb érdeme, hogy ezt a kötetet 50 krajczárral lehet megszerezni, hanem az, hogy minden kötet irodalmi becstű munka lévén, a kelletképpen nem tájékozott közönség, ha bármi uton a regénytárhoz s annak egyes darabjaihoz jut, izlését, erkölcsét nem fenyegeti semminemű veszedelem, s ami nagyfontosságú dolog, a szülő nyugodtan adhatja felszedült gyermekeinek kezébe e könyveket, nem kell rejtegetni előlük.

Az Athenaeum Olvasótára-ban előkelő magyar és francziák írók dominálnak. Jókai Mór nyitja meg a sort s végig oly magyar a színvonal, hogy íróinkra csak tisztesség lehet, ha ebbe a társaságba bejutunk. Egy nem hivatalosan, de hallgatag megalakult irodalmi társaság ez, melynek tagja lenni minden magyar írónk ámbíciója lehet és

az is. Jókainak két novellás kötete mellett nem egy írónk szerepel több kötettel, nevezetesen: Vértesi Arnold (Füredön, Mézeshegy, Mindhiába); Tolnai Lajos (Csak egy asszony, Az urak, Dániel pap lesz); ifj. Ábrányi Kornél (Az élet tarkaságaiból, Régi és új nemesek); Beniczky Bajza Lenke (Két szív harcza, Itt és a jövő életben) s a fiatalabb írók közül Abonyi Árpád egymaga hét kötet regényvel és novellával, melyek közül főként a Bosnyák képek méltó feltűnést keltettek.

És itt vannak a társaságban még: Bartók Lajos, Degré Alajos, Ambrus Zoltán, Justh Zsigmond, Kóbor Tamás, Gaál Mózes, Malonyay Dezső, Tóth Béla, Sebők Zsigmond, Margitay Dezső, Prém József, Rákosi Viktor, Vértesi Gyula, Szabóné Nogáil Janka, Márkus József, Kabos Ede, Thury Zoltán, Sziklay János, Gyarmathy Zsigáné, Bródy Sándor, Kozma Andor, Pekár Gyula, Kazár Emil stb.

Mondja valaki, hogy ez nem szép s nem előkelő irodalmi társaság!

A magyar írók mellett a francziák vannak nagyobb számmal s ezek között főként Bourget regényeire kell felhívnom a figyelmet, melyeket nem kisebb író, mint Tóth Béla ültetett át magyarba, az ő páratlanul korrekt magyarságával, mely miundantalan elfeledtetni velünk, hogy idegen művet olvassunk. Bourget-n kívül Feuillet Oktáv, Daudet Alfonz, Coppée, Catulle Mendès, Prévost Marcel, Theuriot, Halévy névvel találkozunk s még több világhírű névvel a világirodalom köréből, Björnson Björnstjerne, Serao Matild, Verga Giovanni, Sand George, Thackeray, Dosztojevski stb. nevével.

Nemcsak a nevek, de az íróknak ebben a gyűjteményében levő munkái bizonyos előkelő irodalmi szint adnak az egész gyűjteménynek; jól esett találkoznom a nemes izléssel, a lelkiismeretes kritikával, mely az Olvasótár kötetének összeválogatásában nyilvánul. Mert hisz nagy íróknak is vannak gyöngé, néha éppen sejtetes munkái, én azonban ilyesmit e gyűjteményben nem találtam. Nem talál más sem.

A szépirodalom művelői és olvasói hálával tartoznak az Athenaeumnak, ennek az előkelő irodalmi intézetnek, hogy ama nagyszabású alkotások mellett, minők „A magyar Nemzet Története”, a magyar irodalom története stb. figyelmét kiterjeszti a szépirodalomra is, melynek utóbbi időben a napi sajtóval szemben nehéz életküzdelmet kell folytatnia. A sajtóban tulságos nagy tér jut az apró, változatos, hevenyészett tárczáknak, a novellák egyenesen kiszorultak, csupán a regényeknek maradt még hely, de itt is több a fordított, mint az eredeti, lévén amaz olcsóbb, gazdaságosabb. Ily körülmények közt szerencse az íróra is, szerencse a közönségre is az Athenaeum Olvasótára, mely olcsóságával alkalmas a legszelebb rétegekben való elterjedésre s válogatott irodalmi színvonalon álló kötetekkel nagyban járulhat a — fájdalom — meglehetősen megromlott irodalmi izlés javítására.

Ez a két fontos körülmény tette könnyűvé nekem, hogy a nagy közönségnek jó lélekkel ajánljam az Athenaeum Olvasótárát.

Benedek Elek.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Sz. 1515-96. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A balázsfalvi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Otrobán Nándor végrehajthatónak László Anna szászcsanádi lakos végrehajtást szenvedő ellen végrehajtásos ügyében a szászcsanádi 599. sz. tjkvben A + 1-9. r. 270, 271, 272, 279 2, 280, 1298, 1299, 1300, 1301, 1377 3, 1378, 1379, 1380, 1381, 1382, 1383, 1384, 1385, 2331, 2332, 2342, 2343, 2344, 2345, 2407, 2408, 2409, 2631, 2632 1, 2632 2, 2633, 2634, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 3926 hrsz. valamint a kiscesztergyesi 201 sz. tjkvben A + 1 3. 4. és 6-10. r. 308, 647, 649, 657, 1428, 1431, 1863, 2582, 2590, 2595, 2598 hr. sz. alatt foglalt ingatlanainak 6 évre leendő haszonbérbe adása iránt a végrehajtási árverést elrendelte s hogy a fenn-
tebb megjelölt ingatlanok 1896 évi november hó 9-én d. e. 9 óri kor alóli telekkönyvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is haszonbérbe fognak adatni.

Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapirokban a kikiáltott kezehez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
A kir. járásbírósg telekkönyvi kiadóhivatala.
Balázsfalván, 1896. évi október hó 9-én

Sz. 2202-1896. közig.

Hirdetmény.

Alólirott városi tanács ezennel közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező javadalmak 1896. évi január 1-től 3 egymásután következő évre **1886. évi november hó 20-án** árverés útján haszonbérbe fognak adatni.

1. Piaczi vásár- és szemétvám, kikiáltási ár 8144 frt 38 kr.
2. Városi bor, sör, must és szesz fogy. adó, kikiáltási ár 3000 frt.
3. A vadászati jog, kikiáltási ár 13 frt 1 kr.
4. A kornatorki kaszáló, kikiáltási ár 29 frt 1 kr.
5. Az 578-670. hrsz. porondos hely, kikiáltási ár 1 frt.
6. Az Almasán-féle gyümölcsárulási hely, kikiáltási ár 6 frt.
7. A vágóhid és vásáronkénti husárulási hely, kikiáltási ár 402 frt 10 kr.
8. A régi mészárszék és vágóhidépület, kikiáltási ár 52 frt 10 kr.

Az árverési feltételek a városi tanács iktató hivatalában a hivatalos órák alatt bármikor betekintetők.

Fenti bérletekre írásbeli ajánlatok is elfogadhatnak, melyek 1896. évi **november hó 19-ig** a városi tanácshoz benyújtandók.

Ugy árverezni óhajtók, valamint ajánlattevők tartoznak az árverés megkezdése előtt, illetve ajánlatukhoz a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzül letenni.

Abrudbányán, 1895. október 22-én.

A városi tanács.

Boér Béla,
polgármester.

Sz. 1802-1896. tük.

Arverési hirdetmény.

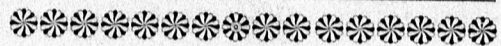
Az abrudbányai kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tette,

hogy Auraria abrudbányai takarékpénztár végrehajthatónak Torora Czir Leon és Negru Vaszilie végrehajtást szenvedő elleni 125 frt tőke, ennek 1895. évi márczius 1-től járó 6% kamatai, 69 frt 5 kr és járulékai behajtása végett az abrudbányai kir. járásbírósg területéhez tartozó Mogos község 162. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt A + 1-4. rendszám 1222, 1223/1, 1368, 1409, 1415, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173; 2174, 2175, 2176, 2178. sz. tjkvben 1-18. rd. sz. 1260, 1325, 1390, 1328, 1330, 1331, 1347, 1385, 2137, 2143, 2154, 2204/1, 2217/6, 2217/7, 2221, 5944/2, 5948/1, 5949, 5950, 5988/6, 5961/1, 5961/2, 5962, 6059, 6074/1, 6002. ingatlan egészben és tartozékai Mogos község házával megtartandó nyilvános árverésen **1896. évi november hó 30-ik napján délelőtt 10 órakor** 136 frt, 129 frt, 21 frt, 71 frt, 8 frt, 126 frt, 15 frt, 13 frt, 16 frt, 9 frt, 8 frt, 6 frt, 13 frt, 2 frt, 27 frt, 4 frt, 4 frt, 21 frt, 38 frt 50 kr, 4 frt, 7 frt, 17 frt kikiáltási ár 10%-ának bánatpénz gyanánt bírói kiküldött kezehez leendő előleges letétele mellett a kikiáltási áron alól is el fognak adatni.

Abrudbányai kir. telekkönyvi hatóság 1896. évi július hó 3-án.

Zanathy,
kir. bíró.

895 1-1

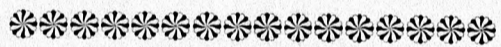

Eladó

Nagy-Enyed város határán az **alsó-herzsai** határrészben a város közvetlen közelében fekvő mintegy 20 holdnyi ingatlanból **két és fél hold.**

Értekezhetni a tulajdonossal: dr. **Bodolla Ferencz** ügyvéddel Maros-Vásárhelyt. Felvilágosítást adhat **Herváth Miklós** megyei főszámvevő itt helyben.

886 2-3

3249-896. tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság által a kir. kincstárnak Zojka Tódor, Vaszilie, Gerasim és Gaftina elleni végrehajtási ügyében végrehajtható kérelmére a végrehajtási árverés 113 frt 6 1/2 kr tőke, ennek 6% kamatai, 8 frt 60 kr végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 7 frt 50 kr és a felmerü-

lendő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Zojka Tódor, Vaszilie, Gerasim és Gaftinának a kisaknai 80. sz. tjkvben A + 174, 175. hrsz. a ingatlanokra 343 frt, a 138 sz. tjkvben A + 260 2, 264/2, 639 1, 931, 1045 1, 1046 1, 1047 1, 1048 1, 1259 1, 1364, 1749 2, 2007, 2008, 2011, 2012, 2140, 2141, 2400 1, 2408, 2858 2, 3106. hrsz. ingatlanokra 203 frt, vagy együtt 546 frt megállapított kikiáltási áron elrendellett.

Az árverés 1896 évi **nov. 13-ik** napján délelőtt 10 órakor, Kis-Akna községben fog megtartatni.

Árverezni szándékozók, végrehajtható kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben 15, 30, 60 nap alatt, minden vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál letétetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságnál és Kisakna község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság. Nagy-Enyed, 1896. június 30-án.

Csernátóni Vajda Péter
járásbíró.

893 1-1

1.081-1896. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Az ezen kir. országos fegyintézetben 1897. év január hó 1-től 1897. deczember hó végéig szükséges mintegy 80 métermázsza olvasztott disznózsír biztosítása iránt f. é. **november hó 27-én d. e. 10 órakor** nyilvános árlejtés fog tartatni.

Felhivatnak tehát mindazok, kik árlejtetni kívánnak, hogy szabályszerűen belyegzett és a vállalati összeg 5% ának megfelelő bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatukat, melyben az ajánlati egységi árak számokkal és betűkkel kiírandók, s az is kitüntetendő, hogy ajánlattevő a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthető szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti, a fent kitett határidőig hozzám nyújtásuk be.

Az árlejtési feltételeknek meg nem felelő, vagy más irányban szabálytalan, továbbá az elkésve érkezett, végül a pót- vagy utóajánlat nem fog figyelembe vétetni.

Nagy-Enyeden, 1896. okt. hó 20-án.

Uray,
igazgató.

892 1-1

Csak **4 frt 50 kr**ért szállítom világhírű „**BOHEMIA**” harmonikámat hosszú billentyűkkel és valódi gyöngyház díszítéssel. Ezen harmonika 2 dupla fúvóval és 11 ránczos, erős fúvóval bír összetörhetetlen érezsarkokkal. — A hangok egyes lemezekre vannak alkalmazva, miért is a harmonikának gyönyörű, orgonához hasonló hangja van.

40 hangu	2 Reg.	15 1/2	×	33 cm nagy	4 frt 50 kr.
60	3	17	×	34	5 " 50 "
80	4	17 1/2	×	34 1/2	6 " 50 "

Iskola ingyen, portó és esomagolás 60 kr. Képes árjegyzékek ingyen. Schuster C. A. harmonika gyáros Graslitz (Csehország). Szétküldés csak utánvétellel. Cseré megengedtetik. **Viszontárusítók kerestetnek.**

852 5-20

Végladás!

Miután kis gyümölcsfa-iskolámmal a többi állami nagy iskolákkal szemben konkurrálni nem vagyok képes, kénytelen vagyok igen jól nevelt **gyümölcsfáimat olcsó árban eladni.** Eladók nálam: alma-, körte-, kajszinbaraczk-, meggy-, renklod-, egres-, ribiszke-, málna-, többféle díszfák és bokrok. A t. vevők becses figyelmét az őszi ültetésre különösen felhívom. Az árakat és fajokat levél útján tudatom.

Tisztelettel

GEISLER ÁGOSTON,
mű- és kereskedő kertész Maros-Ujvárt.

888 1-1

Jroda: Fötér 38. sz.

Telefon-sz. 5. és 6.

Cirner és Lingner

Papirzacskó- és Pénztári tömb Gyár,
Könyvnyomda vállalat

* * **Nagy-Enyeden.** * *

Modern berendezése, dús felszerelése
s jeles munkaerőinél fogva képes az
erdélyrészi hasonnemű vállalatokkal ver-
senyezni úgy az árak, mint a munkák
kivitele tekintetében.

A „Közérdek“

a megye egyetlen politikai lapja. Egyike
a vidék legelterjedtebb lapjainak s mint
ilyen,

hirdetések közlésére
kiválóan alkalmas.

A nyomda
hét gyorsajtóval
működik.

Újdonságok
mindig nagy vá-
lasztékban.

Elő-
helybe
va vag
Egész
Fél
Negy
Hiro
□ cze
kr. K
rosok
ményl
Bé
Nyil

O
táss
lők
Nag
Mar
Luk
A
lint
szer
fel,
párt
selő
G
kép
A
gel
lasz

*
en y
gy ü
A
kösz
és v
hang
gyöz
derél
séber
érett
Va
hogy

Az ipa

Ke
befeje
iparm
palota
kénye
dőkne
szeke
tartja
tatni
érdek
palota
arról
hangs
remté
pont
tikai
keztü
itélés
vénye
művé
közép
dolog
lotájá
nokai